

ПРОВАЛ «МЕНЕДЖМЕНТУ ЕСКАЛАЦІЇ»

ЯК СТРАХИ ЗАХОДУ ЩОДО РОСІЇ
ЛИШЕ ПОГЛИБЛЮЮТЬ
ТА РОЗШИРЮЮТЬ ВІЙНУ

Сергій Солодкий

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».
Матеріал відображає позицію автора і не обов'язково збігається з позицією
Міжнародного фонду «Відродження»

ПРОВАЛ «МЕНЕДЖМЕНТУ ЕСКАЛАЦІЇ»

ЯК СТРАХИ ЗАХОДУ ЩОДО РОСІЇ
ЛИШЕ ПОГЛИБЛЮЮТЬ
ТА РОЗШИРЮЮТЬ ВІЙНУ

Сергій Солодкий,
Центр «Нова Європа»

«Ескалація» стала чи не найбільш вживаним словом у західних політичних і дипломатичних колах за два роки і дев'ять місяців повномасштабної війни РФ в Україні. «*Чи це не збільшить загрозу ядерної війни?*», — таке запитання президент США Джоозеф Байден нібито ставив своїй команді під час кожного нового рішення про відправку озброєння Україні. Обережність, переляк західних політиків увійде в історію під загадково-вишуканим терміном «менеджмент ескалації». Страх перед російським ударом набув патологічних глибин. Чи можна очікувати на психологічний зсув у підходах Заходу найближчим часом? Особливо в контексті приходу нової Адміністрації США. Загартована постійними західними «ні» Україна має бути готова до найгірших проявів «менеджменту ескалації», але водночас має вкотре зосередитись на тому, аби терпляче пояснювати вже представникам адміністрації Трампа, чому скута страхами щодо путінської Росії політика зрештою провокує ще більшу війну. Перед Україною та нашими однодумцями постає завдання допомогти новому керівництву США перейти від політики «менеджменту ескалації» до застосування кращих зразків «контролю над ескалацією», який превалював в часи холодної війни. Центр «Нова Європа» підготував аналітичний коментар, а також розробив інфографічний документ, який наочно підтверджує основний висновок досліджуваної політики: саме обережність і намагання уникнути ескалації ведуть до ще більшої ескалації російської агресії і сприяють перетворенню регіональної війни в глобальну, з усе більш помітним залученням до воєнних зусиль РФ Китаю, Ірану та Північної Кореї.

ЕВОЛЮЦІЯ СТРАХУ

«Менеджмент ескалації» (*escalation management*) — словосполучення, яке претендує на те, аби стати лаконічним означенням-оцінкою зовнішньополітичних підходів США і їхніх союзників у протидії російській агресії. Історично поведінка Штатів на міжнародній арені коливалася між двома крайніми позиціями — ізоляціонізмом і інтернаціоналізмом. Україні в цьому сенсі не пощастило, оскільки саме в той період, коли їй найбільше була потрібна рішуча і масштабна допомога, зовнішньополітичний маятник Вашингтона хитнувся в бік згортання активностей на глобальній сцені. Деескалаційна риторика США, яка ставила за мету урезонити світових супротивників вирішувати конфлікти дипломатичним шляхом, призвела до зворотного ефекту — об'єднання зусиль антиамериканської вісі зла: Росії, КНДР, Ірану, Китаю.

У часи холодної війни стратегічна лексика США базувалася більше на концепції «контролю ескалації» — до певної міри протилежність «менеджменту ескалації», який Штати почали пріоритезувати в останні роки[1]. США визначали «контроль ескалації» як здатність диктувати темп перебігу криз, коли супротивника заганяли в умови, за яких саме він мав думати над відповіддю, над тим, як реагувати.

Найбільш відомий приклад — Кубинська криза 1962 року, коли адміністрація Кеннеді погрожувала вдатися до «повномасштабного удару у відповідь» (*full retaliatory response*) на агресивні дії СРСР[2]. Інший промовистий приклад — Доктрина Трумена, яка сформулювала політику «стримування» (*containment*), що полягала в обмеженні можливостей СРСР і його сателітів в поширенні ідей комунізму, встановленні промосковських режимів по всьому світу. Перше серйозне випробування цієї політики випало на період Корейської війни (1950–1953 роки), коли США включилися в активну військово-політичну кампанію з протидії комуністичному режиму Кім Ір Сена, підтримуваного Москвою.

Порівняйте один із ключових месиджів Трумена і Кеннеді, які наводили численні аргументи щодо необхідності проактивної політики з протидії експансіоністській політиці СРСР. Кеннеді в розпал кубинської епопеї в своєму зверненні наголошував: «1930-ті роки дали нам урок: агресивна поведінка, якщо їй не протидіяти, зрештою приводить до війни»[3]. Трумен у своїх мемуарах в 1956 році згадував про комуністичний наступ на Південну Корею: «Якщо така поведінка залишиться безкарною, то це означатиме третю світову війну,

точно так само як подібні інциденти призвели до Другої світової війни»[4]. Іронія долі полягає в тому, що і Трумен, і Кеннеді представники Демократичної партії, як Байден, чия адміністрація взяла на озброєння принцип деескалації, аби уникнути ескалації — у підсумку отримала ще більшу ескалацію і дискредитацію усієї зовнішньополітичної стратегії.

У самих Штатах політику «менеджменту ескалації», схоже, вважають успішною: ключові аргументи при цьому будуються навколо двох тез. Перша: ядерної війни не сталося, Росія не атакувала жодну західну країну — вдалося уникнути третьої світової війни. Друга: Україна не програла — західна підтримка стала важливим внеском в збереження української державности, а відтак в зриві початкових російських планів.

У спрощеному вигляді зовнішню політику США щодо вирішення кризових явищ, породжених глобальними супротивниками в останні понад 70 років, можна поділити на три етапи. Перший випадає на період холодної війни, коли Захід вдавався до методів «контролю ескалації», стримування — США не боялися піднімати ставок, вважаючи, що лише таким чином можна зупинити СРСР. Другий випадає на проміжок часу після розвалу СРСР, коли США починають користуватися перевагами «однополярного моменту» (*unipolar moment*) — як глобальна надпотуга вирішують міжнародні кризи або в односторонньому порядку, або через формування коаліцій, обходячи часом

приписи міжнародних організацій[5]. Третій період збігається з приходом до влади Барака Обами, який частково посприяв зростанню нових загроз. Презавантаження відносин із Росією в 2009 році дало промовистий сигнал антиамериканському табору — відкривається вікно можливостей у зв'язку зі слабким реагуванням Заходу на авантюризм інших акторів (тестом була російська агресія проти Грузії). Дещо раніше такий сигнал дали країни Західної Європи (Німеччина і Франція), заблокувавши надання Україні і Грузії Плану дій щодо членства в НАТО.

США Барака Обами і Німеччина Ангели Меркель, не бажаючи того, задали тренд, який завершився фіаско, оскільки дозволив посилити свої позиції антидемократичним силам, додав хаосу в міжнародні відносини.

Джозеф Байден продовжив політику обмеженого, обережного реагування, чим сповна користувалися давні суперники США. Російське керівництво настільки було впевнене в безкарності і вседозволеності, що без особливих вагань вдалося до масштабного вторгнення в Україну в 2022 році. Тема можливої ескалації ядерного удару Росії стала одним із ключових чинників, який впливає на темпи і обсяги американської допомоги для українців. Під час дискусій щодо поставок зброї для України

Байден нібито часто ставив одне і те ж запитання: *«Чи це не збільшить загрозу ядерної війни?»*[6].

Звичайно, в Росії відчували страхи американської адміністрації, а тому регулярно вдавалися до нових і

нових ядерних погроз. Усі, хто коли-небудь мали нагоду спілкуватися з іноземними політиками, дипломатами, на тему поставок озброєння в Україну, могли почути більш-менш стандартний набір виправдань:

- ... *«Потрібен час на навчання українських вояків».* (Цей аргумент використовують уже вкрай рідко з огляду на затяжний характер війни).
- ... *«У вас негаразди з мобілізацією, тому нема кому надавати зброю».* (Хоча проблема з мобілізацією — це, зокрема, наслідок кволої, повільної підтримки).
- ... *«Українці мають враховувати суспільні настрої в інших країнах, що виступають проти надання зброї».* (Це було неминучим, а тому Україна і наполягала на масштабній військовій підтримці ще до вторгнення і особливо у перші місяці вторгнення, коли ініціатива була на боці українців).
- ... *«Наша країна вже досягнула критичного рівня озброєнь на своїх складах».* *«Наші виробники не мають можливостей виготовляти більше зброї».* (У такому разі Захід мав усвідомлювати хибність обраного курсу на дозовану підтримку упродовж тривалого проміжку часу).
- ... *«Ця конкретна зброя не змінить хід війни».* (За таких обставин не мало би бути жодних застережень щодо її передачі Україні).

Проте найпопулярніше виправдовування стосується страху спровокувати Росію на більш серйозну реакцію (наприклад, можливий удар по країні-члену НАТО чи ядерну атаку по Україні або іншій країні, що підтримує Україну). І тут виринає давно впізнаване словосполучення «менеджмент ескалації» (управління ризиками, які можуть призвести до нового витка у російській агресії), яке, по суті,

маскувало нездатність Заходу до ухвалення сміливих рішень у сфері безпеки.

Парадокс: США і Німеччина — чемпіони з підтримки України, але вони так само рекордсмени і в намаганнях умиротворити Владіміра Путіна шляхом ігнорування найбільш важливих рішень для України.

Виборчий період — додаткова причина, яка змушувала і змушує верхівку США і ФРН до більш уважного врахування суспільних настроїв. Якщо Байден прагнув довести американцям, що він не допустив третьої світової війни, то Шольц повернувся до своєї старої практики стати еталоном обережності (як би допомогти Україні так, аби й слабким не виглядати, але й не втратити підтримку частини німецького електорату, інфікованої російськими наративами). Антивоєнні, проросійські настрої в Німеччині стали сприятливим ґрунтом для появи нових політичних сил — як-то Альянс Сари Вагенкнехт, яка фактично виступає за капітуляцію України, керується типовою американофобською риторикою. Намагання німецьких соціал-демократів на чолі з Олафом Шольцом не допустити подальшого перетікання виборців до радикальних лівих призводить до послаблення позицій Німеччини на міжнародній арені загалом і в питаннях підтримки України зокрема.

ДЕЕСКАЛАЦІЯ, ЩО ВЕДЕ ДО ЕСКАЛАЦІЇ

На цьому тлі у закордонних масмедіа дедалі частіше почали лунати голоси тих, кого наш Центр відносить до «Коаліції рішучих» — партнерів, що вболівають за більш рішучу допомогу Україні. Йдеться про політиків, радників, експертів, журналістів (багато з них мають чималий вплив на ухвалення рішень у вищих кабінетах планети). Зі зрозумілих причин такі статті часто мають непублічний характер. Центр «Нова Європа» мав нагоду ознайомитися відразу з кількома важливими документами рекомендаційного характеру до ключових урядів Заходу щодо зміни підходів у реагуванні на російську агресію. Є чимало свідчень, що частина радників політичних лідерів, які дотепер виступали з більш обережних позицій, можуть переглянути свої бачення. Особливо йдеться про оточення Джозефа Байдена, яке докладає зусиль для формування позитивної спадщини американського лідера у сфері міжнародної безпеки.

Простіше кажучи: **як уникнути того, аби слабе реагування на агресію Росії не стало ще одним зовнішньополітичним провалом часів Байдена в одному ряду з катастрофічним виходом з Афганістану — тобто чи вдасться в останній момент змінити таке сприйняття.**

Були певні ознаки, що західні уряди готуються до корекції своєї підтримки нашої держави. Так, американська адміністрація посилила свою публічну риторичку, говорячи про перемогу України. В середині вересня з'явилася інформація про те, що США і Британія дозволять далекобійні удари по Росії. Інтенсивні контакти Вашингтона, Лондона з Києвом, двосторонні перемовини американців та британців на найвищому рівні з цього приводу давали підґрунтя для певного оптимізму (зрештою таке рішення було ухвалено після виборів у США).

«Менеджмент ескалацією» Байдена в Україні робить Захід менш безпечним»[7], «Як перемогти в Україні: будьте рішучими і не переживайте про ескалацію»[8], «Росія випробовує НАТО атаками дронів і ракет. Ігнорування їх — небезпечний вибір»[9]. Це лише деякі аналітичні матеріали, які з'явилися останнім часом в провідних західних масмедіа з критикою провальних підходів Заходу. Головна думка цих коментарів полягає в тому, що **чим більше Захід намагається деескалювати конфлікт із Росією, тим більшою і стає ця ескалація.** Нерішучість Заходу сприймається Росією як слабкість. Повільна підтримка України так само сприймається як доказ страху перед Москвою.

Центр «Нова Європа» розробив **графік-хронологію (див. Інфографіку)**, аби показати, як розвивалася російська агресія — ключові етапи цієї агресії випадали якраз на ті періоди, коли Захід зволікав, коли Росію було реально спинити на старті: партнери або взагалі не давали зброї, або давали повільно, мало і не ті види озброєння, які б могли вплинути на ситуацію на полі бою. Ядерні погрози Москви при цьому були постійним супутником російської агресії: **Росія так часто зловживала ядерним шантажем, що Захід мав би вже звикнути і не зважати на нього. Утім, «ядерні» страхи на Заході досі впливають на підтримку України.** Від спостерігачів за американською політикою підтримки України можна почути зауваження: навіть якщо існуватиме 1% ризику, що Росія може вдатися до ескалаційного витка, США не підуть на перетин уявних червоних ліній.

Ставка Росії «ескалювати, аби деескалювати» (*escalate to deescalate*) виявилася дієвішою, аніж підхід Заходу на деескалацію.

Повільність західних країн дозволила Росії адаптуватися, набрати сил, заручитися підтримкою інших диктатур.

По суті, фундаментальні уроки з провальної деескалаційної політики мав би винести саме Захід. Проте вчилася найбільш вдало якраз Росія — нарощувала виробництво зброї, працювала над формуванням відданого кола союзників, які підтримують Москву без страху ескалації. Головне — **Росія зрозуміла, що має в своєму розпорядженні**

найефективнішу зброю — блеф: вона не вимагає жодних ресурсів, але діє безвідмовно: не потрібно бити ракетами, потрібно лише пообіцяти ними вдарити.

Назвати політику Заходу цілковито статичною також не можна. Ця ж графіка Центру «Нової Європи» показує, що зрештою США, Британія, Німеччина, Франція йшли на перетин «червоних ліній» (чи стосується це HIMARS, систем Patriot, чи тим більше танків Leopard, Abrams, винищувачів F-16). Можна було би сказати: але ж і підняття ставок Заходом також не призвело до примусу Росії до миру...

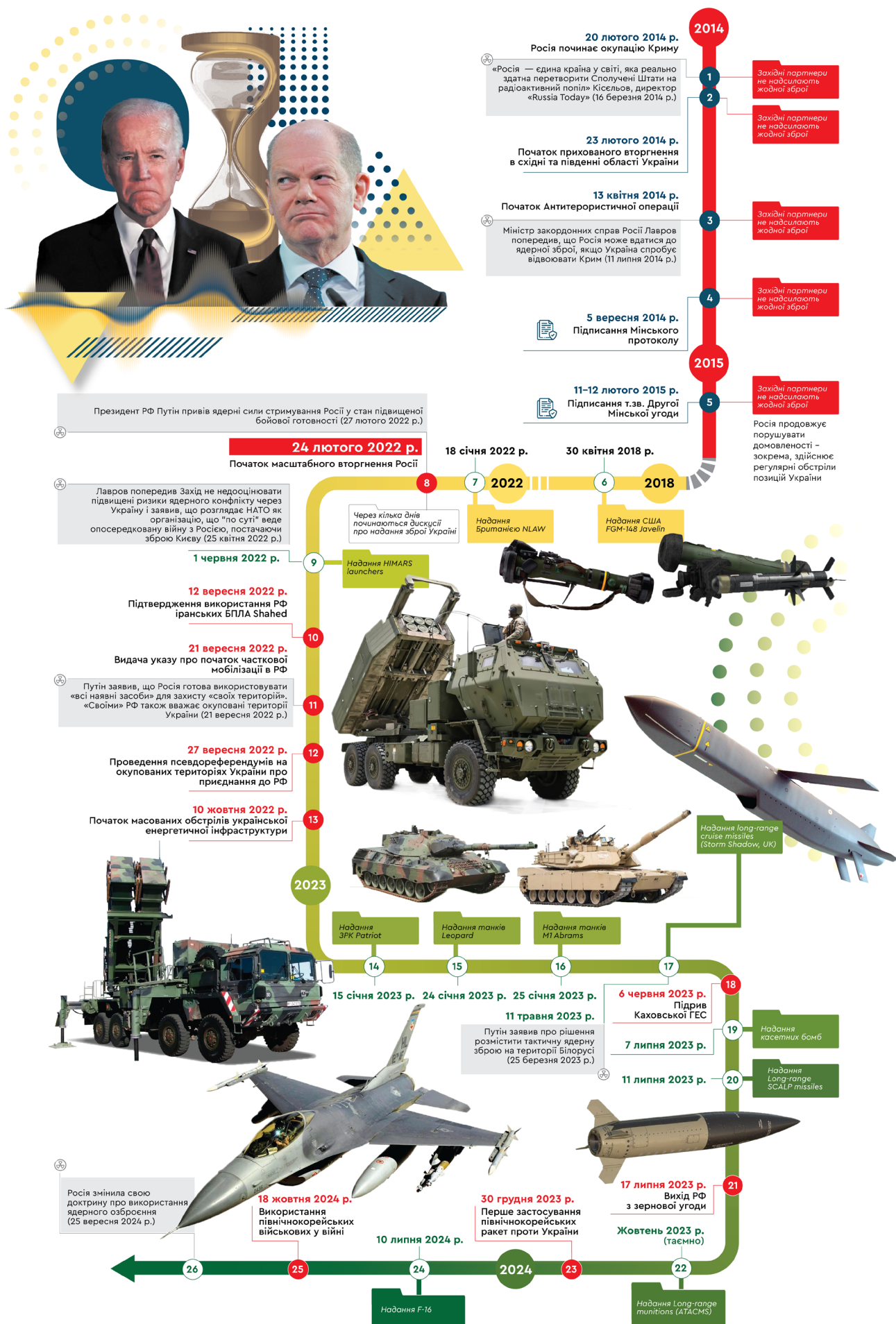
Проблема, проте, полягає не лише в передачі того чи іншого озброєння, але і в його своєчасності, обсягах. Якщо діяти повільно, встановлювати масу обмежень, то, як ми і побачили, такий підхід також слабо допомагатиме сподіванням на мир.

Передача зброї часто супроводжувалася словами про те, що вона має використовуватися в оборонних цілях, лише на території України тощо.

Захід став заручником політики, яка полягала в тому, що Україна має право переважно на оборону. Як тільки Київ вдавався до перетину «червоних ліній», відразу ж починалися стривожені заклики зі сторони партнерів припинити «ескалаційні кроки». Особливо це

ХРОНОЛОГІЯ «ЕСКАЛАЦІЇ»

ЧИМ МЕНШЕ ЗБРОЇ — ТИМ ДАЛІ ЙДЕ РОСІЯ

було помітно на першому етапі українських ударів по російських НПЗ.

До сьогодні Захід, схоже, не усвідомив, що саме стратегія оборонної війни стала одним із ключових чинників затяжного характеру війни, того, що саме Україна, а не агресор змушена зазнавати надзвичайних втрат.

ескалації війни став одним із панівних питань виборчих дискурсів — втома від війни, яку пересічні німці чи американці бачили лише по телевізору, впливає на політичні симпатії, появу нових політиків з антивоєнним, проросійським порядком денним. Обрана Заходом стратегія оборонної війни привела до суспільного виснаження в Україні, країнах-партнерах, але не в країні-агресорці.

Західні партнери постійно наголошують на необхідності посилити українську ППО, однак неохоче говорять про право України на військове реагування на території Росії, кроки з відплати, дзеркальної реакції. Хоча цілком очевидно, що навіть найефективніше ППО не здатне цілковито захистити Україну (до цього ще додамо, що Захід постійно порушував обіцянки щодо передачі необхідних систем). Це призводило до надзвичайних втрат в Україні, десятків тисяч жертв — агресор міг атакувати коли, як і скільки хотів, не боячись, що йому щось загрожуватиме у відповідь. Захід змушений вкладати мільярди доларів в те, аби забезпечити Україну надійними протиповітряними системами, тоді як Росія може обходитися значно меншими витратами на виготовлення і закупівлю ракет, дронів, якими атакує Україну. **Оборона частіше обходитиметься дорожче, ніж напад.** У підсумку більшість росіян фактично не усвідомлюють, що їхня країна перебуває в стані війни. Натомість в західних країнах страх

ОСТАННІЙ ШАНС

Те, що світові масмедіа останнім часом почали критикувати західні уряди за нерішучість хоч і з суттєвим запізненням, свідчить про певний психологічний злам. Звісно, цей зсув сам по собі нічого не значить, оскільки він накладається на численні чинники, перешкоди, які утворюють величезну прірву між цими проривними аналітичними рекомендаціями і рішеннями політиків, котрі дедалі більше прислухаються не до раціо фахівців, а до емоцій частини громадян, які виступають за умиротворення агресора. Якими б переконливими не були голоси аналітиків, радників, вони не здатні скласти потужної конкуренції суспільному голосу, вразливому перед популістськими обіцянками політичних спекулянтів.

Чи варто опускати руки? **Якби Україна погоджувалася з усіма підходами Заходу, які базуються на страху ескалації, то, напевно, давно би була повністю окупована Росією.** Збереження державності України, суттєві втрати Росії — це результат більш ризикованої, проактивної поведінки нашої держави. Чи йдеться про надання серйозніших видів озброєння, чи про вступні переговори України до ЄС — усе це на якомусь етапі виглядало як фантастика. Проте масштабна критика, переконливі аргументи

української дипломатії і її партнерів призводили до відповідних змін.

Підвищення ставок з боку Росії (зокрема, залучення вояків КНДР), інтенсивність бойових дій, як і дипломатичні зусилля української влади опосередковано можуть свідчити, що обидві сторони готуються до певного поворотного моменту. І хоч жодна з них не декларує цього публічно, однак очевидно, що всі погляди повернуті в бік Сполучених Штатів. Джозеф Байден має можливість на представлення сміливих рішень, які цілком могли би перекрити надмірну обережність попередніх років. Насамперед ідеться про запрошення України до НАТО — для цього, звісно, знадобляться дипломатичні таланти США, аби переконати кількох опонентів в Альянсі підтримати таке рішення. За великим рахунком у Заходу залишився останній шанс хоча б частково скорегувати попередні недоліки. Надалі ситуація ставатиме ще менш сприятливою для амбітних рішень як на міжнародній арені, так і всередині країн-партнерів.

Очевидно, що існує проблема: скільки б адміністрація Байдена не намагалася зараз скорегувати свій багаторічний курс, цих змін може виявитися не достатньо. Не говорячи вже про те, що вони відбуватимуться надто пізно. Інший

виклик полягає в тому, що нові рішення можуть мати зворотний характер, оскільки президент Трамп надсилає деякі сигнали, що впроваджуватиме діаметрально протилежну політику щодо України і Росії (принаймні на початковому етапі). Зміна влади в США, виборчий період у Німеччині створюють свого роду «сіру зону», невизначеність, яка ще більше грає на руку Росії. У Москві розуміють, що трансатлантична єдність, швидше за все, доживає останніх тижнів, а відтак може похитнутися солідарна підтримка України зі сторони Штатів і ЄС.

В Україні мають усі підстави вважати нинішній етап у боротьбі з російською агресією найбільш вразливим. Поле для маневру, роботи з десижнмейкерами ключових країн-партнерів надзвичайно звузилося. Дональд Трамп не раз давав зрозуміти публічно, що його бачення завершення війни з Росією відрізняється від бачення нинішньої адміністрації США. У випадку з ФРН все ще гірше — країна вступає в період виборчої боротьби, а опісля — в фазу коаліціади. Швидкість надання допомоги завжди були слабкою стороною Німеччини в реагуванні на російську агресію.

Деякі рішення нової адміністрації США можуть бути надто швидкими, без належного обговорення з Україною і іншими партнерами, що подеколи відповідатиме інтересам Росії. Рішення ж Німеччини можуть взагалі бути поставлені на паузу.

Українській владі у цьому контексті потрібно діяти ще більш креативно, філігранно, але наполегливо. Зрештою помилки чи повільність в рішеннях партнерів — проблема, з якою мала справу Україна з перших днів російської агресії. Намагання нової адміністрації повернути конфлікт на дипломатичний маршрут можуть чимось нагадувати аналогічні намагання Володимира Зеленського в перші місяці свого президентства знайти підходи для відновлення діалогу з Владіміром Путіним. Можливо, **в цьому сенсі президенту України може бути навіть легше порозумітися з Дональдом Трампом, оскільки український лідер спроможний пояснити еволюцію власної оцінки російської загрози — шлях від віри в силу слова до розуміння важливості сили зброї. Це шлях від односторонніх поступок до усвідомлення, що лише політика примусу здатна «умиротворити» Путіна.**

Зараз ми можемо стати свідками ще драматичнішого поведіння партнерів з нагальністю, темпами ухвалення рішень.

- 1. Коаліція рішучих.** Ангажування країн, які виступають за більш рішучу підтримку України, має вестися на всіх напрямках — політичному, дипломатичному, експертному, медійному. Якими б не були критичні голоси про нереалістичність очікувань України, адвокаційна робота має бути максимально інтенсивною. Цілі зрозумілі: реальні гарантії безпеки з фокусом на запрошення до НАТО, щит протиповітряної оборони принаймні над частиною України, остаточне зняття заборон на використання іноземної зброї, розробка механізму розгортання іноземних військ. Більш детально — в аналізі Центру «Нова Європа» «Безпекова матриця»[10] та формати запрошення України до НАТО[11].
- 2. Нова адміністрація США і старі друзі.** Розбудова активної комунікації з представниками нової адміністрації США ще до дня інавгурації 20 січня. Схоже, що в перші місяці нова адміністрація Штатів намагатиметься відновити діалог із Росією, існує ризик обмеження допомоги Україні. Києву важливо вибудовувати комунікацію з оточенням Трампа як напрямку, так і за підтримки давніх друзів (наприклад, британського експрем'єра Боріса Джонсона).
- 3. Європейський акцент.** Досить очевидним є тренд на те, що США скорочуватимуть обсяги своєї допомоги, перекладаючи головний тягар на союзників у Європі. Україні потрібно вибудовувати свою стратегію з усвідомленням обмеженості ресурсів, а дипломатичні зусилля мають бути кинуті на адвокацію більшої підтримки саме з європейської сторони (йдеться не лише про країни ЄС, але також про Велику Британію, Норвегію).
- 4. Зміна наративів.** Достукатися до європейських політиків буде складніше, оскільки вони орієнтуються на суспільні настрої, які дедалі більш вразливі перед проросійською риторикою. Якщо пересічних французів чи німців не вдасться переконати, що українська війна стосується і їхніх інтересів, то прихід до влади політиків, вигідних Росії, буде питанням часу. Попередній месидж України, який зводився до вимоги про підтримку *by default*, може більше не спрацьовувати. Необхідна активніша комунікаційна робота з аудиторіями, які виступають за швидкі переговори без будь-якого посилення позиції України. Нагадувати, зокрема, про майже 200 переговорів та понад 20 зірваних РФ перемир'їв в рамках мінського процесу, який увінчався масштабним вторгненням Росії.
- 5. Нові можливості.** Україна має використовувати нові можливості. Як, наприклад, більше ангажування в протидію російській агресії

Південної Кореї. Запрошення військових радників із Сеула може стати поштовхом для реалізації французької ідеї про відправку європейських військових інструкторів в Україну. Також відкривається вікно можливостей для отримання південнокорейської зброї (у запасі Південної Кореї є 3,4 мільйона надлишкових снарядів калібру 105-мм)[12]. Республіка Корея має також запаси ракет протиповітряної оборони *Hawk, Mistral, Igla* [13]. Крім того, Україна могла би попросити Сеул надати оперативно-тактичні ракети (такі як *KTSSM-II* (південнокорейський аналог *ATACMS*), оперативно-тактичні балістичні ракети сімейства *Hyunmoo-2* чи крилаті ракети наземного базування *Hyunmoo-3*) [14].

- 6. Інвестиції партнерів в українську військову промисловість.** Україна має інтенсифікувати переговори про інвестування західними країнами в виробництво власної зброї. Європейська оборонна індустрія може допомогти Україні й одночасно отримати вигоду від інвестицій в українське виробництво. Це також може сприяти переходу до виробництва складнішого обладнання. Більше про це в аналітичному документі Центру "Нова Європа" "*Чи є у Європи можливості одноосібно підтримувати Україну?*" [15].
- 7. Продовжувати зусилля з метою конфіскації російських активів (зокрема, для інвестування в оборонний сектор).** Оскільки впровадження більшості проєктів в оборонній промисловості обмежене браком вільних грошових коштів, західним державам доводиться шукати інші джерела фінансування. Конфіскація основних російських активів залишається найбільшим джерелом невикористаних фінансових ресурсів. Частину таких конфіскованих коштів варто інвестувати у спільне виробництво оборонної продукції [16].

ПРИМІТКИ

- [1] Jay Ross, 'Time to terminate escalate to de-escalate — it's escalation control', War on the Rocks, April 24, 2018, <https://warontherocks.com/2018/04/time-to-terminate-escalate-to-de-escalateits-escalation-control/>
- [2] Address during the Cuban Missile Crisis, 22 October 1962, <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/historic-speeches/address-during-the-cuban-missile-crisis>
- [3] Ibid. ('The 1930's taught us a clear lesson: aggressive conduct, if allowed to go unchecked and unchallenged, ultimately leads to war'.)
- [4] Harry Truman, 'Years of Trial and Hope', 1956. ('If this were allowed to go unchallenged it would mean a third world war, just as similar incidents had brought on the Second World War').
- [5] Krauthammer, Charles. 'The Unipolar Moment.' Foreign Affairs 70, no. 1 (1990): 23–33. <https://doi.org/10.2307/20044692>.
- [6] Із книги «Останній політик» Франкліна Фоера ('The Last Politician: Inside Joe Biden's White House and the Struggle for America's Future' by Franklin Foer): <https://www.nytimes.com/2023/08/31/books/review/the-last-politician-franklin-foer.html>
- [7] <https://foreignpolicy.com/2024/09/11/ukraine-russia-war-biden-us-escalation-management-military-aid/>
- [8] <https://www.defenseone.com/ideas/2024/05/how-win-ukraine-pour-it-and-dont-worry-about-escalation/396681/>
- [9] <https://foreignpolicy.com/2024/09/10/nato-russia-drones-missiles-escalation-article-5-air-defense-shield-ukraine/>
- [10] https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/Bezpekova_matrytsya_Ukrayiny_A3_ukr_print_final_page-0001.jpg
- [11] <https://neweurope.org.ua/analytics/yakym-maye-butu-zaproshennya-ukrayiny-do-nato/>
- [12] Defence Express, «Південна Корея має аж 3,4 млн 105-мм снарядів, які дуже потрібні для ЗСУ, і їх треба дати», 22 жовтня 2024 року, <https://defence-ua.com/news/pivden-na-koreja-maje-azh-34-mln-105-mm-snarjadiv-jaki-duzhe-potribni-dlja-zsu-i-jih-treba-dati-16955.html>
- [13] ILLIA Kabachynskyi, I., 'South Korea Is A Major Arms Supplier. What Equipment Can Ukraine Receive?', United24Media: <https://united24media.com/war-in-ukraine/south-korea-is-a-major-arms-supplier-what-equipment-can-ukraine-receive-897>
- [14] Defence Express, "Раз КНДР посилає аж 12 тисяч військ для РФ, то які ракети для ЗСУ варто просити в Південній Кореї", 18 жовтня 2024 року, https://defence-ua.com/weapon_and_tech/raz-kndr-posilaje-azh-12-tisjach-vijsk-dlja-rf-to-jaki-raketi-dlja-zsu-varto-prositi-v-pivdennoji-koreji-16932.html
- [15] Лео Літра, "Чи є у Європи можливості одноосібно підтримувати Україну?", Центр "Нова Європа", липень 2024 року, <https://neweurope.org.ua/analytics/en-can-europe-stand-alone-in-supporting-ukraine-scaling-up-the-defence-industry-and-funding-defence-production-2/>
- [16] Там само.

 <https://www.facebook.com/NECUkraine/>
 https://twitter.com/NEC_Ukraine
 <https://neweurope.org.ua/>